

Dilemma's & Breinbrekers - thema 4

Haalbaar organiseren

Annemieke Weterings-Helmons en Angela Jansen-Zandbergen

H16

Dilemma 1

“

Passend onderwijs is een kwestie van durven: niet méér doen, maar ánders.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Perspective Key*

Vraag:

Hoe ziet passend onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen eruit vanuit het perspectief van ...

- een leerling met kenmerken van (hoog)begaafdheid?
- een leraar met een volle agenda?
- een schoolleider?
- een ouder met een (hoog)begaafd kind?

Opdracht:

Verdeel de perspectieven over subgroepen en beschrijf hoe jouw klas of school eruit zou zien als je dit perspectief centraal zou stellen in je aanbod.

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *Inventions Key*

Vraag:

Welke nieuwe aanpak of tool zou het haalbaar maken om (hoog)begaafde leerlingen passend te bedienen binnen de bestaande schoolcontext?

Opdracht:

Ontwerp een onderwijsaanpassing die alle teamleden morgen in hun eigen klas kunnen inzetten. Klein, haalbaar en gericht op meer ruimte voor (hoog)begaafdheid.

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

Deze stelling daagt het team uit om binnen de mogelijkheden van de school met oog voor de behoeften van de (hoog)begaafde leerlingen en andere betrokkenen tot handelingsalternatieven te komen. Wanneer men out of the box durft te denken is er meer mogelijk dan eerder gedacht.

Dilemma 2

“

Wanneer je als school inclusie in je visie hebt staan kun je geen onderwijsaanbod buiten de klas of buiten de school aanbieden aan (hoog)begaafde leerlingen.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Purpose Key*

Werkvorm:

- Onderzoek en herdefinieer het begrip inclusie in relatie tot (hoog)begaafdheid.
- Vorm kleine groepen van 4-5 teamleden.
- Teken een grote cirkel op een flip-overvel. Schrijf in het midden: "Inclusie = ..."
- Laat alle deelnemers in stilte 3-5 kernwoorden of zinnen schrijven die voor hen de essentie van inclusie weergeven.
- Bespreek deze woorden in de groep en groepeer ze in thema's (bijvoorbeeld gelijkwaardigheid, maatwerk, verbondenheid).
- Reflecteer gezamenlijk: Sluit een aanbod buiten de klas per definitie inclusie uit? Of kan het juist een vorm van inclusie zijn?
- Laat elke groep een definitie van inclusie formuleren passend bij de doelgroep (hoog)begaafde leerlingen.

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *Challenge Key*

Werkvorm:

- Laat (hoog)begaafde leerlingen zowel binnen als buiten de klas optimaal tot hun recht komen.
- Laat het team op post-its alle belemmeringen opschrijven die ze zien bij het combineren van inclusie en extern aanbod (bijvoorbeeld logistiek, draagvlak, financiering).
- Verzamel de post-its op een flip-over en verdeel ze in categorieën.
- Kies de drie grootste belemmeringen.
- Verdeel de drie belemmeringen over drie subgroepen.
- Gebruik de omdenkvraag 'Hoe kan deze belemmering juist een kans zijn?'
- Ontwikkel per kans een mini-actieplan.
- Elke subgroep presenteert zijn mini-actieplan plenair.

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

Deze werkvormen dagen het team uit om een genuanceerde, gedeelde visie te ontwikkelen op inclusie die ruimte laat voor maatwerk voor (hoog)begaafde leerlingen buiten de klas. Het team identificeert obstakels passend bij de nieuwe visie op inclusie en leert deze om te denken naar kansen.

Dilemma 3

H18

“

Bij een bovenschools aanbod haal je de leerling uit zijn sociale context en moet hij leven in twee werelden.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Three Why's Key*

Werkvorm:

Ga uit van deze drie vragen:

- Waarom bieden we bovenschools aanbod aan?
- Waarom is dat belangrijk voor deze leerling?
- Waarom is het dan tóch de moeite waard, zelfs als het sociale gevolgen heeft?

Ga samen aan de slag:

- Verdeel je team in drie groepen en geef elke groep 1 vraag.
- Geef elke groep een flap.
- Zet bovenaan de flap de vraag en werk deze uit.
- Geef de flap door naar de volgende groep.
- Vul de antwoorden op deze vraag verder aan.
- Geef ook deze flap door naar de volgende groep.
- Vul de antwoorden op deze vraag verder aan.
- Iedere groep krijgt zijn oorspronkelijke flap terug.

Reflecteer plenair: Wat zegt dit over onze huidige aanpak en hoe we denken over de belangen van sociale context en cognitieve behoeften?

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *Brick Wall Key*

Werkvorm:

- We gaan de leerling helpen om bruggen te bouwen tussen (binnen)schools en (boven)schools onderwijs.
- Verdeel je team in 4 groepen.
- Elk groep krijgt dezelfde opdracht: “De leerling leeft in twee werelden. Bouw een brug.”
- Gebruik LEGO, touw, papier of digitale tools om letterlijk een brug te bouwen tussen de school en de bovenschoolse voorziening.

- Elke brug moet symbolisch laten zien:
 - Hoe de leerling sociaal en cognitief verbonden blijft met beide werelden.
 - Welke rol de school, ouders en leerling zelf spelen.
- Presenteer de bruggen en bespreek: Wat kunnen we hiervan meenemen naar onze praktijk?

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

Deze werkvormen dagen het team uit om een genuanceerde, gedeelde visie te ontwikkelen op inclusie die ruimte laat voor maatwerk voor (hoog)begaafde leerlingen buiten de klas. Het team identificeert obstakels passend bij de nieuwe visie op inclusie en leert deze om te denken naar kansen.

Dilemma 4

H19

“

Als leraar zit je niet in de cirkel van invloed als het gaat om het oppakken van verantwoordelijkheden door ouders.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Perspectives Key*

Werkvorm:

- Werk de situatie uit vanuit verschillende perspectieven.
- Verdeel het team in groepjes van vier. Elk groepslid krijgt een rol: leraar, ouder, leerling, schoolleider.
- Geef de groep een casus waarin gedeelde verantwoordelijkheid onder druk staat.
- Laat elk groepslid reageren op de situatie vanuit zijn/haar rol: Wat zie ik? Wat voel ik? Wat heb ik nodig?
- Na de ronde reflecteert de groep: Wat valt op? Waar schuurt het? Waar liggen kansen voor verbinding?
- Laat elke groep een actie formuleren die de leraar wél binnen zijn/haar invloed kan doen om de gedeelde verantwoordelijkheid te versterken.

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *In Common Key*

Werkvorm:

- Maak subgroepen van 4 personen.
- Laat elke groep brainstormen over de vraag: Wat willen ouders en leraren allebei voor een (hoog)begaafde leerling?
 - Zet wat ouders willen op rode post-its.
 - Zet wat leraren willen op groene post-its.
- Verzamel alle antwoorden op post-its en groepeer ze op een groot vel in een venn-diagram:
 - Cirkel 1: Wat wil de leraar?
 - Cirkel 2: Wat wil de ouder?
 - In het midden wordt genoteerd wat ze allebei willen.
- Bespreek nu per groep: Hoe kunnen we deze gedeelde waarden expliciet maken in oudergesprekken?
- Elke groep ontwerpt een gespreksstarter die begint vanuit de gedeelde waarden.
- Wissel plenair de ontworpen gespreksstarters uit.

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

Deze werkvormen helpen het team om hun eigen positie te relativiseren en empathisch te kijken naar andere betrokkenen in het systeem rondom de leerling.

Dilemma 5

H20

“

De term dekkend aanbod wordt alleen op papier waargemaakt in scholen als het gaat om (hoog)begaafde leerlingen.

BREINBREKER 1

Denksleutel: de *Action Key*

Werkvorm:

- Maak 4 subteams.
- Onderzoek (30 min)
 - Wat staat in het schoolplan over het aanbod aan (hoog)begaafde leerlingen
 - Welke acties uit de praktijk sluiten aan bij deze tekst?
 - Welke acties missen we nog om de tekst waar te maken?
- Ontwerp (45 min)
 - Kies vier actiepunten die helpen om je schoolplan waar te maken.
 - Elke subgroep kiest 1 actiepunt en werkt dit concreet uit op het niveau van een les, leerlijn of didactische aanpak.
 - Beschrijf bij ieder actiepunt welk leerdoel hiermee bereikt wordt voor de (hoog)begaafde leerling.
- Uitwisseling en feedback (30 min)
 - Teams presenteren hun uitgewerkte actiepunt aan collega's en ontvangen gerichte feedback.
 - Ze verbeteren het plan op basis van inzichten van anderen.
- Implementatie & Reflectie
 - Elk subteam neemt 6 weken de tijd om een actiepunt uit te proberen.
 - Een evaluatiemoment volgt na 6 weken om te reflecteren op de effectiviteit van de nieuwe aanpak.

BREINBREKER 2

Denksleutel: de *Reverse Key*

Werkvorm:

1. Stel het worstcasescenario op:
 - Teams beschrijven een fictieve school waar géén specifiek aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen bestaat.
 - Ze identificeren de gevolgen voor leerlingmotivatie, leerprestaties en sociaal-emotionele ontwikkeling.

2. Keerpunt: Hoe kunnen we dit voorkomen?
 - Teams bedenken concrete interventies die voorkomen dat het onderwijs deze fouten maakt.
3. Teams presenteren hun concrete interventies en geven elkaar constructieve feedback.

WAAROM ZOU JE DEZE EXERCITIES DOEN?

Teamleden denken niet alleen vanuit visie en theorie, maar gaan daadwerkelijk een praktisch toepasbare verbetering ontwikkelen voor de doelgroep (hoog)begaafde leerlingen.

Teams verkennen de gevolgen van een onderwijsomgeving zonder een dekkend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen.